Brysiewicz Bokina
KANCELARIA PRAWNA

SPÓR OD ŚRODKA
SERIA EKSPERCKA

RAPORT | DANE MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI

WYŁĄCZENIE WSPÓLNIKA

Co pokazują oficjalne dane z lat 2021–2025 i I półrocza 2026

Sądy rejonowe i okręgowe, Polska

69,7%

załatwień bez wyroku co do istoty

O badaniu i jak czytać dane

Niniejszy raport powstał w oparciu o oficjalne dane Ministerstwa Sprawiedliwości udostępnione w ramach informacji publicznej. Analizie poddano sprawy zarejestrowane pod symbolem 655 - wyłączenie wspólnika w latach 2021-2025 oraz w I półroczu 2026 r. Badanie obejmuje sądy rejonowe i okręgowe w całej Polsce.

W raporcie pojęcie załatwienia sprawy oznacza sposób jej zakończenia w statystyce sądowej na danym etapie. Nie zawsze jest ono równoznaczne z prawomocnym zakończeniem całego konfliktu między wspólnikami. Dane mają charakter zbiorczy: pokazują skalę i strukturę załatwień, lecz nie odtwarzają indywidualnego przebiegu każdej sprawy.

Najważniejsze ramy badania

391	373	118	2021-2025	Polska
nowych spraw	załatwienia	spraw pozostających w toku na koniec okresu	oraz I półrocze 2026	sądy rejonowe i okręgowe

Co szczególnie ważne

„Załatwienie" jest pojęciem statystycznym szerszym niż wyrok. Obejmuje m.in. wyroki uwzględniające i oddalające powództwo, zwroty i odrzucenia pozwu, umorzenia (np. po cofnięciu pozwu albo ugodzie sądowej) oraz inne formalne sposoby zakreślenia sprawy.

Kategoria „inne załatwienia" ma charakter resztowy i nie tworzy zamkniętego katalogu. Objaśnienia Ministerstwa Sprawiedliwości wskazują przykładowo zakreślenie w ewidencji niektórych spraw zawieszonych; późniejsze umorzenie po upływie czasu nie jest wówczas liczone ponownie. Szczegółowe określenie spraw ujętych w kategorii „inne załatwienia" wymaga analizy poszczególnych akt sądowych.

Najważniejsze liczby

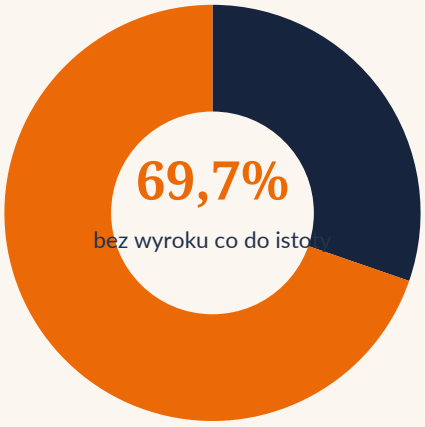
Oficjalne dane Ministerstwa Sprawiedliwości, 2021-2025 i I półrocze 2026

391
nowych spraw

373
załatwienia

118
spraw pozostających w toku na koniec okresu

Sposób załatwienia spraw

30,3%
wyrok co do istoty

69,7%
bez wyroku co do istoty

113 z 373 załatwień zakończyło się wyrokiem co do istoty.

Struktura 373 załatwień

Sposób załatwienia	Liczba	Udział
Uwzględnienie powództwa	65	17,4%
Oddalenie powództwa	48	12,9%
Zwrot pozwu	44	11,8%
Odrzucenie pozwu	2	0,5%
Umorzenie	139	37,3%
Inne załatwienia	75	20,1%
Razem	**373**	**100%**

Największą pojedynczą kategorię stanowią umorzenia (37,3%). Tylko 30,3% załatwień zakończyło się wyrokiem co do istoty w I instancji, natomiast kategoria „inne załatwienia” (20,1%) pokazuje, że znaczna część postępowań zamyka się w sposób niemerytoryczny.

Największe ośrodki sądowe

Gdzie najczęściej trafiają sprawy o wyłączenie wspólnika

Dziesięć ośrodków o największej liczbie nowych spraw skupia 293 z 391 wpływów (74,9%) oraz 274 z 373 załatwień (73,5%). Ośrodki wybrano według łącznego wpływu w sądach rejonowych i okręgowych w latach 2021–2025 oraz w I półroczu 2026 r.

10	74,9%	73,5%
największych ośrodków	krajowego wpływu	wszystkich załatwień

Nowe sprawy według ośrodka

Słupek pokazuje łączny wpływ; kolory rozdzielają sądy rejonowe i okręgowe.

sądy rejonowe sądy okręgowe

	WPŁYW	ZAŁATW.	W TOKU
Warszawa	101	98	37
Gdańsk	43	34	15
Kraków	28	25	10
Poznań	27	30	7
Wrocław	25	19	11
Łódź	18	15	7
Katowice	14	12	6
Rzeszów	13	15	0
Szczecin	12	13	1
Lublin	12	13	3

Co wynika z porównania

25,8%
krajowego wpływu
Warszawa: 101 z 391 nowych spraw

57,3%
wpływu w pierwszej piątce
224 z 391 nowych spraw

82,2%
spraw w toku w TOP 10
97 ze 118 spraw na 30.06.2026 r.

Jak zbudowano ośrodek? Łączymy właściwy okręg sądowy w danych sądów rejonowych z sądem okręgowym mającym siedzibę w tym samym mieście. Pozostałość oznacza stan spraw w toku na 30 czerwca 2026 r., a nie sumę stanów z kolejnych lat. Zestawienie nie jest rankingiem sprawności sądów.

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, dane dla symbolu 655; obliczenia własne.

Jak kończą się sprawy w największych ośrodkach

Dwa poziomy analizy: czy zapada wyrok oraz co dzieje się, gdy sąd rozstrzyga meritum

Tabela 1: procent liczony od wszystkich załatwień w danym ośrodku. Tabela 2: procent liczony wyłącznie od wyroków co do istoty. Wyroki co do istoty obejmują uwzględnienia w całości lub części oraz oddalenia.

1. Czy sprawa dochodzi do wyroku co do istoty?

Ośrodek	Załatwienia	Wyroki co do istoty liczba i udział	Bez wyroku co do istoty liczba i udział
Warszawa	98	22 (22,4%)	76 (77,6%)
Gdańsk	34	14 (41,2%)	20 (58,8%)
Kraków	25	5 (20,0%)	20 (80,0%)
Poznań	30	11 (36,7%)	19 (63,3%)
Wrocław	19	5 (26,3%)	14 (73,7%)
Łódź	15	4 (26,7%)	11 (73,3%)
Katowice	12	6 (50,0%)	6 (50,0%)
Rzeszów	15	3 (20,0%)	12 (80,0%)
Szczecin	13	2 (15,4%)	11 (84,6%)
Lublin	13	2 (15,4%)	11 (84,6%)
Razem - 10 ośrodków	**274**	**74 (27,0%)**	**200 (73,0%)**
Polska	**373**	**113 (30,3%)**	**260 (69,7%)**

2. Gdy dochodzi do rozstrzygnięcia merytorycznego

Ośrodek	Wyroki co do istoty	Uwzględnienie w całości lub części liczba i udział wśród wyroków	Oddalenie liczba i udział wśród wyroków
Warszawa	22	17 (77,3%)	5 (22,7%)
Gdańsk	14	7 (50,0%)	7 (50,0%)
Kraków	5	3 (60,0%)	2 (40,0%)
Poznań	11	7 (63,6%)	4 (36,4%)
Wrocław	5	1 (20,0%)	4 (80,0%)
Łódź	4	2 (50,0%)	2 (50,0%)
Katowice	6	5 (83,3%)	1 (16,7%)
Rzeszów	3	1 (33,3%)	2 (66,7%)
Szczecin	2	2 (100,0%)	0 (0,0%)
Lublin	2	1 (50,0%)	1 (50,0%)
Razem - 10 ośrodków	**74**	**46 (62,2%)**	**28 (37,8%)**
Polska	**113**	**65 (57,5%)**	**48 (42,5%)**

Przykład - Warszawa. Spośród 98 załatwień 76 (77,6%) nastąpiło bez wyroku co do istoty. Gdy jednak sprawa dochodziła do wyroku merytorycznego, 17 z 22 wyroków (77,3%) uwzględniało powództwo w całości lub części. Nie oznacza to, że 77,3% wszystkich warszawskich spraw zakończyło się uwzględnieniem - było to 17 z 98 załatwień, czyli 17,3%.

Różnic między ośrodkami nie należy traktować jako rankingu sądów. W części ośrodków próba obejmuje zaledwie 2-6 wyroków, a dane nie pokazują zakresu częściowego uwzględnienia ani wyników postępowania apelacyjnego.

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, dane dla symbolu 655; obliczenia własne.

Co naprawdę pokazują dane

Najważniejszy wniosek jest prosty: sprawy o wyłączenie wspólnika relatywnie rzadko kończą się wyrokiem merytorycznym w pierwszej instancji.

1

Rzadki wyrok merytoryczny - 30,3%

Tylko 113 z 373 załatwień zakończyło się wyrokiem co do istoty w I instancji. Oznacza to, że mniej więcej co trzecia sprawa prowadzi do rozstrzygnięcia samego żądania.

2

Największa kategoria: umorzenia - 37,3%

Umorzenia są najczęstszym pojedynczym sposobem załatwienia spraw w badanym okresie. Stanowią ponad jedną trzecią wszystkich odnotowanych załatwień.

3

Inne załatwienia - 20,1%

To odrębna kategoria statystyczna. Szczegółowe określenie spraw ujętych w kategorii „inne załatwienia” wymaga analizy poszczególnych akt sądowych.

4

Wniosek praktyczny

Na spór o wyłączenie wspólnika nie należy patrzeć wyłącznie przez pryzmat ostatecznego wyroku. Najczęściej te sprawy kończą się, zanim zapadnie wyrok I instancji.

Jak czytać ten wynik

69,7% załatwień bez wyroku co do istoty nie oznacza, że wszystkie te sprawy zakończyły się ugodą. Oznacza jedynie, że w oficjalnym zapisie statystycznym nie odnotowano wyroku uwzględniającego ani oddalającego powództwo.

Statystyka nie pozwala odtworzyć, ile spraw zakończyło się porozumieniem stron, cofnięciem pozwu, formalnym umorzeniem albo inną drogą procesową.

Jakie wnioski praktyczne płyną z danych

DANE A PRAKTYKA KANCELARII

Obraz statystyczny jest zbieżny z doświadczeniami naszej kancelarii. W prowadzonych przez nas sporach stosunkowo rzadko dochodzi do finalnego wyroku o wyłączeniu wspólnika. Częściej strony znajdują rozwiązanie wcześniej - przez sprzedaż udziałów, rozliczenie finansowe, zmianę zasad zarządzania albo szersze porozumienie obejmujące zakończenie licznych sporów o charakterze gospodarczym, cywilnym, a często również karnym. Nie oznacza to jednak, że każda sprawa bez wyroku zakończyła się ugodą.

1 Pozew nie jest jedynym scenariuszem końcowym

Znaczna część spraw nie kończy się wyrokiem co do istoty. Już przy decyzji o pozwie warto myśleć o możliwych ścieżkach zakończenia sporu i o tym, jaki rezultat biznesowy ma zostać osiągnięty.

2 Trzeba myśleć o przebiegu sporu, nie tylko o wyroku

Dobre prowadzenie sprawy obejmuje zabezpieczenie sytuacji w spółce, ochronę dokumentów, uporządkowanie materiału dowodowego i przygotowanie wariantów działania na kolejne etapy.

3 Statystyka nie pokazuje wszystkiego

Dane zagregowane nie odpowiadają, dlaczego konkretna sprawa została umorzona. Przyczyny mogą obejmować porozumienie, zmianę sytuacji faktycznej, ocenę ryzyka dowodowego albo inne zdarzenia procesowe.

4 Wniosek dla wspólników i pełnomocników

Decyzja o pozwie powinna być elementem szerszej strategii: uwzględniać jakość dowodów, wpływ konfliktu na spółkę, wykonalność przyszłego orzeczenia oraz sposób ochrony firmy podczas procesu.

> *Dane nie zastępują analizy konkretnej sprawy, ale pokazują jedno: proces o wyłączenie wspólnika to nie tylko pytanie o wyrok, lecz także o strategię prowadzenia konfliktu i ochronę spółki w jego trakcie.*

Na co zwrócić uwagę przy wyłączeniu wspólnika

Część I: podstawa sporu

1 Mechanizm prawny

Wyłączenie wspólnika jest nadzwyczajną ingerencją w strukturę spółki. Co do zasady sąd może je orzec z ważnych przyczyn dotyczących konkretnego wspólnika, na żądanie wspólników spełniających ustawowe lub umowne wymogi udziałowe.

2 Ważne przyczyny

Sam konflikt osobowy nie zawsze wystarcza. Kluczowe jest to, czy zachowanie wspólnika realnie wpływa na działalność spółki, paraliżuje jej funkcjonowanie, podważa zaufanie konieczne do współdziałania albo prowadzi do trwałej destabilizacji.

3 Dowody

O powodzeniu postępowania często decyduje nie ogólna narracja o konflikcie, lecz jakość materiału dowodowego: dokumentów korporacyjnych, korespondencji, uchwał, danych finansowych, osi czasu zdarzeń i spójnych zeznań.

4 Interes spółki

Trzeba wykazać nie tylko to, co zarzuca się wspólnikowi, ale również dlaczego opisana sytuacja jest istotna z punktu widzenia samej spółki i jej dalszego funkcjonowania.

Pytania wstępne

Co dokładnie stanowi ważną przyczynę?
Jak wpływa to na spółkę?
Jakie dowody to potwierdzają?
Czy materiał jest gotowy do obrony przed sądem?

Na co zwrócić uwagę przy wyłączeniu wspólnika

Część II: przebieg postępowania i wykonanie rozstrzygnięcia

1 Zabezpieczenie

Jeszcze przed wyrokiem może pojawić się potrzeba ustabilizowania sytuacji w spółce. Sąd może - przy spełnieniu ustawowych przesłanek - zawiesić pozwanego wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych. Wniosek wymaga precyzyjnego uzasadnienia i proporcjonalnego zakresu.

2 Cena i przejęcie udziałów

Od początku trzeba ustalić, kto ma przejąć udziały, jak będzie finansowana cena oraz jakie stanowisko strony zajmują co do wartości udziałów. Cena przejęcia jest ustalana przez sąd według rzeczywistej wartości udziałów na dzień doręczenia pozwu.

3 Wykonanie wyroku

Wyrok nie kończy problemu, jeżeli cena nie zostanie zapłacona w terminie. Trzeba zatem planować finansowanie, harmonogram rozliczenia, przejęcie udziałów i konsekwencje podatkowe oraz korporacyjne.

4 Ciągłość działania spółki

Proces nie powinien paraliżować przedsiębiorstwa. Równolegle należy chronić dostęp do dokumentów, rachunków i systemów, zdolność organów do podejmowania decyzji oraz bieżące relacje z kontrahentami i pracownikami.

5 Decyzja o procesie

Pozew powinien być elementem przemyślanej strategii, a nie improwizacją. Strategia musi łączyć argumentację prawną, plan dowodowy, ocenę ryzyka, sposób zabezpieczenia spółki i realny wariant zakończenia konfliktu.

Decyzja powinna poprzedzać pozew

Przed wszczęciem postępowania trzeba ustalić cel, sposób przejęcia udziałów, źródło finansowania ceny oraz rozwiązania pozwalające spółce bezpiecznie funkcjonować przez cały czas trwania sporu.

Ważne przyczyny wyłączenia wspólnika

Jak sądy oceniają konflikt wewnątrz spółki

Art. 266 § 1 k.s.h. nie zawiera zamkniętego katalogu ważnych przyczyn. Sąd ocenia każdą sprawę w jej realiach: charakter spółki, źródło i trwałość konfliktu, zachowanie pozwanego oraz wpływ sytuacji na możliwość dalszego współdziałania.

1 Katalog jest otwarty

Sąd Najwyższy podkreśla, że pojęcie ważnych przyczyn jest klauzulą ocenną. Nie ogranicza się ono wyłącznie do sytuacji, które już całkowicie uniemożliwiają działanie organów spółki. Znaczenie może mieć także poważne naruszenie relacji korporacyjnych lub lojalności wobec spółki.

SN, postanowienie z 23.11.2017 r., V CSK 306/17.

2 Konflikt może być ważną przyczyną

Niemożność bezkonfliktowego współdziałania może uzasadniać wyłączenie, jeżeli ma charakter rzeczywisty i trwały. Sam fakt silnych emocji lub wzajemnej niechęci nie przesądza jeszcze o zasadności powództwa.

SN, wyrok z 19.03.1997 r., II CKN 31/97.

3 Przyczyna musi dotyczyć pozwanego

Proces z art. 266 k.s.h. nie służy usuwaniu ze spółki wspólnika jedynie dlatego, że znalazł się w mniejszości lub prezentuje odmienną wizję biznesową. Trzeba wskazać konkretne zachowania albo cechy sytuacji leżące po jego stronie.

4 Sąd bada skutek, a nie etykietę

Hasła takie jak „utrata zaufania”, „nielojalność” albo „paraliż” muszą zostać przełożone na fakty. Liczy się ich intensywność, powtarzalność, wpływ na spółkę oraz możliwość dalszego wykonywania praw i obowiązków wspólnika.

Najważniejszy wniosek

Konflikt staje się prawnie istotny wtedy, gdy zostanie zobiektywizowany: trzeba pokazać jego źródło, przebieg, skutki dla spółki oraz dowody potwierdzające, że dalsze pozostawanie pozwanego w jej strukturze nie jest rozsądnym rozwiązaniem.

Ważne przyczyny w praktyce orzeczniczej

Co może przemawiać za wyłączeniem - i co zwykle nie wystarcza

Orzecznictwo nie tworzy automatycznej listy zachowań prowadzących do wyłączenia. Poniższe przykłady pokazują raczej kierunek oceny: zarzut musi być konkretny, poważny i osadzony w materiale dowodowym.

Model zarzutu	Co trzeba wykazać	Przykładowe dowody
Działalność konkurencyjna	Rzeczywistą konkurencję, konflikt interesów albo realne ryzyko wykorzystania informacji spółki.	KRS, umowy, oferty, dane klientów, korespondencja handlowa.
Trwała niemożność współdziałania	Że konflikt nie jest incydentalny i przekłada się na decyzje, organy lub działalność spółki.	Protokoły, uchwały, korespondencja, chronologia nieudanych uzgodnień.
Nielojalność lub działanie przeciw spółce	Konkretne zachowania godzące w interes spółki, jej majątek, reputację albo relacje gospodarcze.	Dokumenty transakcyjne, dane finansowe, wiadomości, zeznania świadków.
Nadużywanie praw korporacyjnych	Że korzystanie z praw wspólnika wykracza poza ochronę jego interesu i służy dezorganizacji spółki.	Żądania informacyjne, wyniki głosowań, wezwania, sekwencja działań.

Co może być niewystarczające

- same animozje personalne, bez obiektywnego wpływu na spółkę;
- jednorazowa nieobecność na zgromadzeniu wspólników;
- odmienna ocena strategii lub głosowanie przeciw większości;
- legalne korzystanie z prawa kontroli, jeżeli nie przybiera postaci nadużycia;
- ogólne powołanie się na utratę zaufania bez opisania jej przyczyn.

Orzecznictwo

Działalność konkurencyjna może stanowić ważną przyczynę wyłączenia; z kolei animozje personalne i pojedyncze zdarzenia nie powinny zastępować wykazania obiektywnej niemożności dalszej współpracy. Por. SA w Szczecinie, wyrok z 13.04.2016 r., I ACa 51/16; SA w Krakowie, wyrok z 22.07.2021 r., I AGa 12/20.

Zabezpieczenie powództwa

Co może zmienić się w spółce jeszcze przed wyrokiem

Proces o wyłączenie wspólnika może trwać długo. Art. 268 k.s.h. pozwala sądowi - z ważnych powodów - zawiesić pozwanego wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych na czas procesu. Jest to środek wyjątkowo ingerujący, dlatego wymaga starannego i odrębnego uzasadnienia.

1 Co może dać zabezpieczenie

Czasowo ogranicza wykonywanie praw korporacyjnych przez pozwanego i może ustabilizować sytuację w spółce. Zakres powinien odpowiadać konkretnemu zagrożeniu, a nie stanowić automatycznego „wyłączenia przed wyrokiem".

2 Co trzeba uprawdopodobnić

Nie wystarczy powtórzyć uzasadnienia pozwu. Trzeba wykazać wysokie prawdopodobieństwo zasadności roszczenia, interes prawny w zabezpieczeniu oraz to, co może wydarzyć się w spółce, jeżeli wspólnik nadal będzie wykonywał swoje prawa.

3 Sąd bada proporcjonalność

Zawieszenie praw udziałowych jest środkiem daleko idącym. Orzecznictwo podkreśla potrzebę szczególnej ostrożności, zwłaszcza gdy materiał przedstawiony na początku sprawy nie pozwala jeszcze na mocną ocenę zarzutów.

SA we Wrocławiu, postanowienie z 29.05.2012 r., I ACz 932/12.

4 Nie każdy dodatkowy zakaz jest konieczny

Sąd może uznać za zasadne zawieszenie wspólnika w wykonywaniu praw, a równocześnie odmówić dalszych ograniczeń - np. zakazu zbywania udziałów - jeżeli nie zostały osobno uzasadnione lub byłyby nadmierne.

SO w Warszawie, postanowienie z 29.11.2016 r., XXIII Gz 1138/16.

Jak konstruować wniosek

Wniosek powinien wskazywać: konkretne zachowanie pozwanego, realne zagrożenie dla spółki, oczekiwany środek oraz związek między tym środkiem a ochroną celu postępowania. Najlepsze wnioski są precyzyjne i nie żądają więcej, niż jest konieczne.

Cena przejęcia i skutki wyroku

Wyłączenie wspólnika to także projekt finansowy i wykonawczy

Wyrok uwzględniający powództwo nie kończy całego procesu. Sąd ustala cenę przejęcia udziałów i termin jej zapłaty, a skuteczność wyłączenia zależy od terminowego wykonania rozstrzygnięcia.

1. **doręczenie pozwu** — data wyceny i początek odsetek
2. **opinia biegłego** — ustalenie rzeczywistej wartości
3. **wyrok** — cena i termin zapłaty
4. **zapłata** — skutek wyłączenia i przejęcie udziałów

1 Rzeczywista wartość, a nie wartość nominalna

Cena powinna odpowiadać wartości ekonomicznej udziałów. Znaczenie mogą mieć transakcje udziałami, pozycja rynkowa spółki, stan jej przedsiębiorstwa, klientela, aktywa i zobowiązania. Ustalenie ceny zwykle wymaga wiadomości specjalnych.

SN, wyrok z 12.12.2013 r., II CSK 121/13.

2 Dzień doręczenia pozwu jest kluczowy

Rzeczywistą wartość udziałów ustala się według stanu na dzień doręczenia pozwu. Późniejsze zmiany w majątku spółki nie są automatycznie włączane do ceny przejęcia, co przy wieloletnim procesie może mieć duże znaczenie.

3 Odsetki i skutek wsteczny

Cena jest płacona wraz z odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwu. Po skutecznym wyłączeniu wspólnik jest traktowany jako wyłączony od tej daty, choć czynności prawne dokonane z jego udziałem w toku procesu co do zasady pozostają ważne.

SN, wyrok z 16.09.2021 r., II CSKP 53/21.

4 Finansowanie trzeba zaplanować przed procesem

Już przed wniesieniem pozwu trzeba ustalić, kto przejmie udziały i z jakich środków zapłaci cenę. Brak terminowej zapłaty lub złożenia ceny do depozytu może spowodować bezskuteczność orzeczenia o wyłączeniu.

Praktyczny wniosek

Najważniejsze pytanie finansowe nie brzmi wyłącznie: „ile warte są udziały?". Trzeba również odpowiedzieć, kto je przejmie, kiedy i z jakich środków zapłaci cenę oraz jak rozliczyć zdarzenia przypadające na czas kilkuletniego procesu.

Porozmawiajmy o sporze wspólników

Spór wspólników zwykle wymaga nie tylko znajomości przepisów, lecz także spokojnej oceny sytuacji, ustalenia celu działania i zaplanowania bezpiecznego rozwiązania. Jeżeli temat wymaga omówienia, warto zacząć od uporządkowania faktów i możliwych scenariuszy.

Wojciech Bokina

Brysiewicz Bokina Kancelaria Prawna

bbs-legal.pl

kancelaria@bbs-legal.pl

+48 22 299 09 70

Zeskanuj kod QR, aby przejść do strony kancelarii.

> *Spory wspólników wymagają nie tylko argumentów prawnych, ale też dobrej strategii.*

Materiał informacyjny. Nie stanowi porady prawnej. Każda sprawa wymaga indywidualnej analizy.